

Asia: VN/4677/2021

Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet 2020 päivitys

Taustakysymykset

Vastaajan taustaorganisaatio

Vammaisjärjestö

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteet oppaan päivittäminen jatkossa?

Ovatko nykyiset luovutusperusteet olleet hyödyllisiä?

melko paljon

Kenen tehtävänä pitäisi olla luovutusperusteiden päivittämisen koordinointi?

Sosiaali- ja terveysministeriö

Mitä muuta haluaisit sanoa apuvälineiden luovutusperusteiden päivittämisestä?

Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon valtakunnallisiin lääkinnällisten apuvälineiden luovutusperusteisiin. Käyttäjien näkökulma tulee jatkossakin ottaa huomioon luovutusperusteita päivitettäessä.

1. Johdanto

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Luovutusperusteet olisi hyvä tarkistaa vuosittain, koska teknologia kehittyy koko ajan. Luovutetun apuvälineen tulee seurata asiakasta uudelle paikkakunnalle ilman, että hän joutuu anomaan sitä uudelleen toiselta hyvinvointialueelta.

Koska luovutusperusteet ovat valtakunnalliset, ei johdannon kolmannessa kappaleessa voi olla mainintaa, että jokainen hyvinvointialue voi tarkentaa ohjeistuksia alueellisista toimintakäytännöistä. Ohjeiden ja niiden noudattamisen tulee olla valtakunnallisia ja yhteisesti sovittuja ilman alueellisia poikkeuksia. Oppaan tarkoituksena on varmistaa, että apuvälineet luovutetaan yhdenvertaisesti koko Suomessa.

2.1.1 Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalveluiden perusta

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälineiden luovutusperusteissa tulee ottaa huomioon YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus ja erityisesti sen artikkelit:

3. Lasta koskevissa päätöksissä on aina ensisijaisesti harkittava lapsen etu

5. Valtion on kunnioitettava vanhempien tai muiden lapsen huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen kasvatuksessa

12. Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti

23. Vammaisen lapsen erityistarpeet tulee huomioida ja hänen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä

24. Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa

Apuvälinepalvelua ohjaavat lait ja säädökset-kohtaan pitää lisätä Viittomakielilaki 359/2015, Terveystieteidenhuoltolaki (erityisesti 6§:n Terveystieteidenhuoltopalvelujen kieli) sekä Kielilaki 433/2003 (erityisesti §10 ja §18).

Lisäys: Apuvälineitä luovuttavan yksikön tulee huolehtia apuvälineiden käytön ohjauksesta asiakkaalle ja hänen läheisilleen sekä vastata seurannasta ja huollosta. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun apuvälineen käyttäjä on lapsi.

Esitämme seuraavan kappaleen poistamista, koska se johtaa helposti apuvälineasetuksen vastaiseen priorisointiin ja tulee siten poistaa:

“Ensisijaisesti turvataan apuvälineet, jotka ovat välttämättömiä elintärkeiden ja keskeisimpien päivittäisten toimintojen ylläpitämiseksi tai jotka ovat välttämättömiä henkilön itsenäisen suoriutumisen tukemisessa. Ensisijaisuutta arvioitaessa huomioidaan mm. 1) sairauden etenemisnopeus, 2) tapaturman/vamman aiheuttama tarve, 3) sairaalasta kotiutuksen mahdollistavat apuvälineet, 4) laitoshoitoon joutumisen uhka, 5) lasten kehityksen ja kasvun vaatimukset, ja 6) apuvälineen käyttö edistää turvallisuutta.”

YK:n vammaissopimus eikä STM:n apuvälineasetus tunne yhtenäisiin kiireettömän hoidon perusteisiin kirjatun kaltaista ensisijaisuusedellytystä. Apuvälineratkaisu tulee tehdä aina vammasta tai sairaudesta aiheutuvasta yksilöllistä tarpeesta ja apuvälineen tulee kompensoida vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa haittaa arjen toiminnoissa. Apuvälineellä toki voi olla jokin asiakkaan toimintakykyä edistävä, parantava tai ylläpitävä tarkoitus tai apuväline voi estää toimintakyvyn heikentymistä. Apuvälineoppaassa mainittu välttämättömyys ei seuraa lainsäädännöstä. Tämänkaltainen kirjaus voi aiheuttaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

2.1.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Tässä kohdassa pitää ottaa huomioon Eduskunnan käsittelyssä oleva vammaispalvelulaki. Oppaaseen tulee tehdä sen mukanaan tuomat mahdolliset muutokset ja tarkennukset.

2.1.3 Kelan ammatillisen kuntoutuksen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

2.2 Apuvälinepalvelut eri asumismuodoissa

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

5. Apuvälineratkaisu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Koska luovutusperusteiden on tarkoitus olla valtakunnalliset, yllä olevasta tekstistä pitää poistaa kohta "...ja paikalliset toimintakäytännöt"

Muutosesitys: Hankintalain 3 edellyttämien kilpailutusten tuloksena valikoituu sopimusvälineiden valikoima. Yksilöllisen harkinnan perusteella asiakkaalle voidaan luovuttaa myös muu kuin sopimustuote. -> Käsite "perusvalikoima" on liian epämääräinen ja siinä on vaarana, että "perusvalikoimaan" päätyy asiakkaalle sopimattomia tai epäkelpoja tuotteita. Apuvälineen luovutusperusteena tulee aina olla yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys.

Muutosesitys: Arvioidun apuvälineen tarve asiakkaan päivittäisessä elämässä suoriutumisessa

6.1 Potilas- ja laiteturvallisuus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Lisäys: Apuvälineen luovuttajan tulee ohjeistaa niiden käytöstä myös käyttäjän lähipiiriä. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun apuvälineen käyttäjä on lapsi.

6.2.1 Apuvälineen luovuttavan tahon vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Valmistajan laatimat apuvälineiden käyttöohjeet tulee olla saatavilla myös viittomakielellä. Kielivaatimuksiin tulee lisätä tulkin käyttämisen mahdollisuus.

6.2.2 Apuvälineen käyttäjän vastuu

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

6.3 Apuvälineen huolto/korjaus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälineen huollon tai korjauksen ajaksi tulee mahdollisuuksien mukaan saada varakoje tai -laite. Ellei tätä esimerkiksi apuvälineen yksilöllisyydestä johtuen pystytä järjestämään, korjaus tai huolto tulee tehdä viiveettä. Apuväline on vammaiselle henkilölle lähtökohtaisesti jokapäiväisessä elämässä pärjäämisen kannalta välttämätön, siksi korvaavan apuvälineen luovuttaminen tulisi olla pääsääntö, ei mahdollisuuksien mukaan toteutettava etu.

6.4 Apuvälineiden kuljetus

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

Apuvälineen tulee olla käyttäjälleen maksutonta, josta ei aiheudu kustannuksia. Mitä tarkoitetaan tavanomaisilla keinoilla? Esimerkiksi kuulon apuvälineen huoltoon lähettäminen tai vieminen aiheuttaa kustannuksia.

6.5 Kaksoiskappale

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

7. Oppaassa käytetyt käsitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

04 27 09 Lihastimulaattorit, ei ortoosina käytettävät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

05 Välineet taitojen harjoittamiseksi

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 15 Toiminnalliset hermo-lihasstimulaattorit ja hybridiortoosit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 09 Silmäripset ja kulmakarvat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

06 30 21 Silmäproteesit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

09 54 Sukupuolielämän apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 03 03 03 Kävelykepit, valkoiset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 23 Sähköpyörätuolit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

12 39 01 Opaskoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 Näkemisen apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 03 Valonsuodattimet (absorptiolasit)

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 01 Silmälasilinssit, 22 03 06 02 Kehykset

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 06 03 Piilolinssit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 09 Suurentavat lasit, linssit ja linssikoonpanot

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 03 18 Suurennuslaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 06 27 Kuulon apuvälineiden lisävarusteet, 22 06 90 01 Pantakojeet, 22 18 24 Radiotaajuuslähetinjärjestelmät

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

22 06 27 Oppaaseen tulee kirjata, että uimasuojus on luovutettava molempiin prosessoreihin, jotta äänen varassa toimimaan tottuneella on mahdollista kuulla uimahallissa, joka on äärimmäisen haastava kuunteluympäristö. Uimasuojien luovutuskäytännöt ovat tällä hetkellä todella kirjavat. Osassa Suomea niitä luovutetaan automaattiseksi kaksi, mutta esimerkiksi HUS antaa vain yhden. Tilannetta ei ole muuttanut se, että perheet vaativat kahta uimasuojusta vedoten turvallisuuteen ja siihen, että kahdella puheprosessorilla kuulemaan tottunut ei kuule riittävän hyvin yhden puheprosessorin ja vesisuojuksen varassa.

22 18 24 Samanlainen epätasa-arvoisuus koskee FM-laitteen luovutusta. HUS:ia lukuun ottamatta FM-laitteen saa automaattisesti kumpaankin korvaan. Kun lapsi siirtyy yläasteelle ja FM-laitteen maksajaksi tulee KELA, myös HUS kirjoittaa lausunnon KELA:lle, jossa se suosittelee kahta FM-laitetta. Pienelle päiväkotitai ala-asteikäiselle lapselle on äärimmäisen tärkeää, että hän saa

käyttönsä kaksi FM-laitetta, sillä sekä varhaiskasvatus- että kouluympäristö ovat äärimmäisen haastavia kuunteluympäristöjä. On tärkeää, että opas ohjaa kahden FM-laitteen luovuttamisen, jotta luovutusperusteista saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaiset.

22 12 21 Kannettavat pistekirjoituksen muistiinpanovälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 27 16 Muistin tukena toimivat apuvälineet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 30 15 Lukutelineet ja kirjanpitimet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

22 33 Tietokoneet ja päätelaitteet

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

90 01 02 Avustajakoirat

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

LIITE 2 Lääkinnällisenä kuntoutuksena korvattavat silmälasit

Ovatko kommentoitavat kappaleet ja luovutusperusteet selkeitä ja ymmärrettäviä?

Ei kommentoitavaa

Mikäli vastasit että ei, niin tee tähän ehdotus tekstin selkeyttämiseksi

-

Yleiset kommentit päivityksestä

Miten opasta tulisi kehittää jatkossa?

-

Suokas Sari
Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry